

การพัฒนาแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจ ตระเวนชายแดน¹

ชนันรัตน์ รูปใหญ่² ภูมิพงศ์ จอมหงษ์พิพัฒน์³ และมาลี ไชยเสนา⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และ 3) เพื่อพัฒนาแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 เป็นกรณีศึกษา มีกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา ได้แก่ 1) นักเรียนจำนวน 205 คน 2) ครูใหญ่ จำนวน 5 คน และครูผู้สอน จำนวน 11 คน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน มีความคิดเห็นตรงกันว่านักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับน้อย และมีความต้องการให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับมาก 2) ศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ควรประกอบไปด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ส่วนองค์ประกอบการรู้สารสนเทศของนักเรียน ควรประกอบไปด้วย การกำหนดความต้องการสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการนำสารสนเทศไปใช้ และ 3) รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่พัฒนาขึ้นมี 7 องค์ประกอบ คือ (1) หลักการ (2) วัตถุประสงค์ (3) เนื้อหา (4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผล และ (7) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ 8 ท่าน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ; นักเรียน; โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดัชนีชี้วัดเรื่อง การพัฒนาแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22

²นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อีเมล: chananrath.r@gmail.com

³อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อีเมล: bhumbhong2507@gmail.com

⁴อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อีเมล: machaisena@hotmail.com

Development of a Model to Promote the Information Literacy for the Students at the Border Patrol School¹

Chananrath Roobyai² Bhumbhong Jomhongbhibhatphat³ and Mali Chaisena^{4*}

Abstract

The objectives of the research were 1) to study the conditions of the information literacy and the needs of the information literacy for the students at Border Patrol School based on the opinions of the students, the headmasters, and the teachers, 2) to study the opinions of the headmasters and the teachers towards the model to promote information literacy for the students at the Border Patrol School, and 3) to develop a model to promote the information literacy for the students at the Border Patrol School. The research was conducted by using the mixed methodology research and used the Border Patrol School under the Border Patrol Police Sub-Division 22 as a case study. The target group consisted of 1) 205 students, 2) 5 headmasters and 11 teachers, and 3) 8 experts. The research instruments were a questionnaire, an interview form, a group discussion form, and an evaluation form. The statistics used were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were analyzed by content analysis.

The research findings were as follows: 1) the study of the conditions of the information literacy and the needs of a model to promote the information literacy for the students at the Border Patrol School showed that the students, the headmasters and the teachers had the same opinions that the students had the information literacy at a low level and the needs to make the students have the information literacy at a high level, 2) the study of the opinions of the headmasters and the teachers about the model to promote the information literacy for the students at the Border Patrol School showed that the components of the model to promote the information literacy should consist of principles, objectives, contents, learning activities, media and learning resources, and measurement and evaluation while the components of the information literacy of the students should consist of the regulation of the needs of the information, the searching for the information, the evaluation of the information, and the use of the information, and 3) the developed model to promote the information literacy of the students at the Border Patrol School consisted of 7 components: (1) principles, (2) objectives, (3) contents, (4) learning management processes, (5) media and learning resources, (6) measurement and evaluation, and (7) conditions for success. The findings of the evaluation of the model done by 8 experts showed that in the overall, the model was appropriate at a high level.

Keywords: a Model to Promote the Information Literacy, the Students, the Border Patrol School

¹This article was a part of the dissertation on Development of an Enhancement Model of the Information Literacy for the Students at the Border Patrol School under the Border Patrol Police Sub-Division 22.

²The students were from Doctor of Education Program, Instructional and Curriculum Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: chananrath.r@gmail.com

³Dissertation Adviser: Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: bhumbhong2507@gmail.com

⁴Dissertation Co-Adviser: Assoc. Prof. Dr., Ubon Ratchathani Rajabhat University, Email: machaisena@hotmail.com

บทนำ

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญประการหนึ่งของนักเรียน และเป็นสมรรถนะหลักของบุคคลแห่งการเรียนรู้ซึ่งได้รับความสำคัญในระดับชาติและสากล โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน การรู้สารสนเทศเป็นหนึ่งในทักษะศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการรู้สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Partnership for 21st Century Skills, 2013) รวมถึงสมรรถนะการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศและดิจิทัล (Media, Information and Digital literacy) เป็นหนึ่งในผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ซึ่งเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (Office of the Secretariat of the Education Council, 2019) และเป็นยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะศตวรรษที่ 21 และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อมุ่งสู่มาตรฐานการศึกษาในระดับชาติ ระดับอาเซียน และระดับสากล (Chinsetthawong, 2014)

ในบริบทของประเทศไทย การรู้สารสนเทศมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นตามพัฒนาการของการศึกษาและการเรียนรู้ การศึกษาในบริบทของประเทศไทย ยุค 1.0 เป็นการศึกษาที่เน้นการถ่ายทอดความรู้โดยการบรรยาย มีครูเป็นศูนย์กลาง พัฒนาสู่การศึกษา ยุค 2.0 ที่มีอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ ยุค 3.0 เน้นการสร้างความรู้ ผู้เรียนต้องมีทักษะในการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และยุค 4.0 เน้นการเรียนรู้เสมือน (Virtual learning) การเรียนรู้ออนไลน์ (Online learning) การผลิตและพัฒนาคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทักษะการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง และเพิ่มพูนความสำคัญและความจำเป็นของการรู้สารสนเทศ สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ ผู้เรียนรู้ สามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ตอบสนองวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งจัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบ และทิศทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นพลังร่วมขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทยให้เป็นสังคมการเรียนรู้ ตอบสนองกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยและสังคมโลก (Ministry of Education, 2008; Sacchanand, 2019)

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีพันธกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่งคือ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Office of the Council of State, 2020) ดังจะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีได้ดำเนินโครงการกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทุกโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ อาทิ โครงการพัฒนาคู โครงการส่งนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการนิเทศและตรวจเยี่ยม สาธิตการสอน การผลิต การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการช่วยเหลือสนับสนุนให้ความร่วมมือในงานด้านต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการ

เรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การนำนักศึกษาออกค่ายอาสาพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน การสนับสนุนสื่อประกอบการเรียนการสอน การทำห้องหลักสูตรสมเด็จย่า การพัฒนาระดับชั้นอนุบาล และระดับชั้นประถมศึกษา และการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมและการรับเสด็จสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการเสด็จทรงงานโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (Ubon Ratchathani Rajabhat University, 2016)

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีปรัชญาของโรงเรียน คือ “สร้างภูมิปัญญา พัฒนาคุณภาพชีวิต สัมฤทธิ์ผลความมั่นคง” ซึ่งสะท้อนบทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่สำคัญ 3 ประการ คือ บทบาทการเป็นสถานศึกษา บทบาทการเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และบทบาทการเป็นหน่วยรักษาความมั่นคงปลอดภัยและรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน มีแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560–2569 โดยมีเป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย มุ่งเน้นการแก้ปัญหาวิกฤตเรื่องภาษาไทย พัฒนาครูผู้สอนให้สามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพพื้นฐานของเด็กนักเรียนด้านภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อื่น ๆ ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การเตรียมความพร้อมสำหรับประชาคมอาเซียน และสนับสนุนผลักดันให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Bureau of the Royal Household, 2017)

จากเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นั้น การรู้สารสนเทศจึงเป็นทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะและกระบวนการอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการปฏิบัติงานในโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และการศึกษาจากข้อมูลเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า นักเรียนได้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศผ่านระบบเสียงตามสายของโรงเรียน กิจกรรมหน้าเสาธงหรือหน้าชั้นเรียน การรับรู้สารสนเทศผ่านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานในโครงการพระราชดำริ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ การกิจของครูมีหลากหลาย ผลที่เกิดขึ้นตามมาจึงทำให้การส่งเสริมการรู้ของนักเรียนในโรงเรียนขาดความต่อเนื่อง (Rithatso, 2022) และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ อาทิ การส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียน การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศ การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไทย (Sacchanand, 2011) ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และพัฒนารูปแบบ

การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน ผลของการวิจัยจะได้รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้องค์ความรู้และแนวทางการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่เหมาะสม อันจะเป็นแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ใช้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีได้มีหน้าที่รับผิดชอบสนับสนุนโครงการทุกโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 แห่ง จังหวัดยโสธร จำนวน 1 แห่ง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 แห่ง เป็นกรณีศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method) แบ่งเป็น 3 ระยะ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ 1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 15 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 418 คน 2) ครูใหญ่ จำนวน 15 คน และ 3) ครูผู้สอน ป.4-5 จำนวน 36 คน

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่

1.2.1 นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 205 คน มีขั้นตอนการได้มาซึ่งตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1.1 นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4-6 ได้มาโดยใช้สูตรคำนวณ Taro Yamane จำนวน 205 คน

1.2.1.2 ทำการสุ่มตัวอย่าง 205 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยเริ่มจากการสุ่มแบบกลุ่มเพื่อเลือกจังหวัด ผู้วิจัยเปรียบเทียบสัดส่วนโรงเรียนใน 4 จังหวัด กำหนดเกณฑ์เป็นร้อยละ 50 สุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ตัวอย่างโรงเรียนในอุบลราชธานี 5 แห่ง อำนาจเจริญ 2 แห่ง ศรีสะเกษ 1 แห่ง และยโสธร 1 แห่ง รวม 9 แห่ง โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียน

1.2.2 ครูใหญ่ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน ป.4-5 จำนวน 11 คน โดยผู้วิจัยใช้การกำหนดเกณฑ์เป็นร้อยละ 30 โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1. แบบสอบถามสภาพและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 22 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ 2) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ 3) ด้านการประเมินสารสนเทศ และ 4) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามมีค่า 0.80 ขึ้นไปทุกข้อ นำแบบสอบถามไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบแบบสอบถาม เท่ากับ 0.98 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลจากนักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้กำกับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 และเก็บข้อมูลจากนักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอนจากตัวอย่างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูใหญ่ จำนวน 15 คน และครูผู้สอน ป.4-5 จำนวน 36 คน

1.2 ตัวอย่าง ได้แก่ ครูใหญ่ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน ป.4-5 จำนวน 11 คน โดยกำหนดเกณฑ์เป็นร้อยละ 30 โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ได้แก่ องค์ประกอบของรูปแบบและองค์ประกอบของการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้กำกับกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูใหญ่ และครูผู้สอนตามประเด็นคำถามและจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ในขณะนี้เป็นการร่างรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของการรู้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

- ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา หรือสอนในสาขาหลักสูตรและการสอนในระดับอุดมศึกษา หรือสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 4 คน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาบรรณารักษ์ หรือบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ มีองค์ความรู้เป็นที่ยอมรับในวงการศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาบรรณารักษ์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือสาขาที่เกี่ยวข้องในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 คน

- ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการศึกษารองเรียนตำรวจตระเวนชายแดน หรือผู้บังคับบัญชาหมอบหมาย จำนวน 1 คน และครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างน้อย 2 ปี และยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินรูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย และ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด และองค์ประกอบของรูปแบบ มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 สภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ 2) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ 3) ด้านการประเมินสารสนเทศ และ 4) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ โดยเลือกประเด็นรายชื่อที่มีความต้องการตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป และผลการ

เก็บข้อมูลในระยะที่ 2 ความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมาใช้ในการยกร่างรูปแบบ และผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ และผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบ นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 22 ได้แก้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศาภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเพศชาย ร้อยละ 54.15 และเพศหญิง ร้อยละ 45.85 กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 49.76 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 43.41 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 6.83 และผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพ ครูผู้สอน ร้อยละ 68.75 ครูใหญ่ ร้อยละ 31.25 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.25 เป็นเพศชาย ร้อยละ 43.75 มีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 21 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 31.25 6-10 ปี ร้อยละ 25 1-5 ปี ร้อยละ 18.75 11-15 ปี และ 16-20 ปี ร้อยละ 12.50 ผลการศึกษาศาภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาพรวม

องค์ประกอบการรู้สารสนเทศ	สภาพปัจจุบัน			ความต้องการ		
	นักเรียน	ครูใหญ่ ครูผู้สอน	ระดับ	นักเรียน	ครูใหญ่ ครูผู้สอน	ระดับ
	$\bar{X}$	$\bar{X}$		$\bar{X}$	$\bar{X}$	
ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ	2.30	2.36	น้อย	3.54	4.09	มาก
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	2.40	2.51	น้อย	3.65	4.27	มาก
ด้านการประเมินสารสนเทศ	2.08	2.32	น้อย	3.63	4.07	มาก
ด้านการนำสารสนเทศไปใช้	2.33	2.36	น้อย	3.69	4.16	มาก
เฉลี่ย	2.28	2.39	น้อย	3.63	4.15	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและความต้องการการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า นักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน มีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับน้อย โดยนักเรียนต้องการการรู้สารสนเทศในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนที่ต้องการให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับมาก ทั้งนี้บุคคลทั้งสามกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีการรู้สารสนเทศในด้านการประเมินสารสนเทศในระดับน้อยที่สุด ส่วนความต้องการการรู้สารสนเทศนั้นนักเรียนเห็นว่าตนเองต้องการการรู้สารสนเทศในด้านการนำสารสนเทศไปใช้มากที่สุด ขณะที่ครูใหญ่และครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในด้านการเข้าถึงสารสนเทศมากที่สุด

2. ผลความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการสัมภาษณ์ครูใหญ่และครูผู้สอนในประเด็น 1) รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ควรประกอบด้วยองค์ประกอบรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และ 2) องค์ประกอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ นักเรียนระบุเรื่องที่ค้นได้ตรงกับความต้องการ เช่น การกำหนดคำ หรือหัวข้อที่นำไปใช้ในการค้น (2) ด้านการค้นหาสารสนเทศ นักเรียนรู้วิธีค้น รู้จักเครื่องมือที่ใช้ค้น รู้จักแหล่งที่ต้องการค้น สามารถค้นหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น การค้นจากหนังสือ การค้นจากอินเทอร์เน็ต ผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ (3) ด้านการประเมินสารสนเทศ นักเรียนบอกได้ว่าเรื่องที่ค้นตรงตามความต้องการ ได้ข้อมูลจากการค้นครบตามที่ต้องการ และ (4) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ นักเรียนนำเรื่องที่ค้นไปใช้ประโยชน์ เช่น ค้นหาข้อมูลที่นักเรียนสนใจ ค้นหาข้อมูลเพื่อทำงานส่งครูในวิชาเรียน ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือสารานุกรม หนังสืออื่น ๆ ในห้องสมุดยังมีน้อย การส่งเสริมการค้นคว้าหาข้อมูลในห้องสมุด รวมถึงการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ

3. ผลการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการยกร่างรูปแบบ และการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากร่างรูปแบบ พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) หลักการ ต้องมีความกระชับ ชัดเจน 2) วัตถุประสงค์ ต้องมีความชัดเจนในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะพัฒนาด้านใด 3) เนื้อหา น่าสนใจ สามารถปรับตามวิชาที่เรียนได้ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องระบุรูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ควรหลากหลายและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน 6) การวัดและประเมินผล ระบุให้ชัดเจนว่าใช้วิธีการประเมินผลแบบใด และองค์ประกอบที่ควรเพิ่มเติมจากการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ คือ 7) เงื่อนไขความสำเร็จต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขใดบ้าง ซึ่งต้องให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่นำรูปแบบไปใช้ สรุปรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากภาพที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ การสนทนากลุ่ม ประเมินรูปแบบ และ
ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จึงได้รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียน
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียด ดังนี้

1. หลักการ : การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน โดยการส่งเสริมการรู้สารสนเทศตาม
มาตรฐานการรู้สารสนเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต
2. วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดย
การใช้ทักษะการรู้สารสนเทศ
3. เนื้อหา : เนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ โดยบูรณาการกับโจทย์ปัญหาในการเรียนรู้
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ : โดยการวิเคราะห์จากองค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ และ
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การ
กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นหาข้อมูล ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5
การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 การนำเสนอความรู้

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ : สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ ใบงาน ใบความรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ อื่น ๆ เช่น แอปพลิเคชัน สวนสมุนไพร บ่อเลี้ยงปลา คอกเลี้ยงสัตว์

6. การวัดและประเมินผล : การประเมินผลตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้วิธีการวัดที่หลากหลายตามสภาพจริงของผู้เรียน เช่น การทดสอบ การประเมินผลงาน แบบสอบถามความพึงพอใจ การสอบถาม และการสังเกต

7. เงื่อนไขความสำเร็จ : โรงเรียนจัดหาสื่อประเภทต่าง ๆ สนับสนุนการเรียนรู้ และครูผู้สอนสามารถบูรณาการการใช้ทักษะการรู้สารสนเทศในรายวิชาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยได้ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 8 ท่าน และได้ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

องค์ประกอบของรูปแบบ	$\bar{X}$	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ		
1.1 ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศฯ	4.63	มากที่สุด
1.2 ความสอดคล้องกับทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้	4.25	มาก
1.3 แสดงให้เห็นจุดเน้นของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นรูปธรรม	4.50	มาก
รวม	4.46	มาก
2. วัตถุประสงค์		
2.1 วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการ	4.50	มาก
2.2 วัตถุประสงค์มีความชัดเจน สามารถแสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน	4.38	มาก
2.3 มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	4.38	มาก
2.4 การใช้ภาษาและการเรียบเรียงถ้อยคำมีความเหมาะสม เข้าใจง่าย	4.38	มาก
รวม	4.41	มาก

องค์ประกอบของรูปแบบ	$\bar{X}$	ระดับความเหมาะสม
3. เนื้อหา		
3.1 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องและนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้	4.25	มาก
3.2 เนื้อหาปรับตามบริบทการจัดการเรียนรู้	4.25	มาก
รวม	4.25	มาก
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้		
4.1 ความชัดเจนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด	4.63	มากที่สุด
4.2 ความสอดคล้องของกระบวนการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.25	มาก
4.3 ความเหมาะสมของกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	4.63	มากที่สุด
รวม	4.50	มาก
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้		
5.1 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.38	มาก
5.2 แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.63	มาก
รวม	4.50	มาก
6. การวัดและประเมินผล		
6.1 การวัดและการประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.63	มากที่สุด
6.2 การวัดและการประเมินผลมีความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมิน	4.38	มาก
6.3 หลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินมีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.50	มาก
รวม	4.50	มาก
7. เจื่อนไขความสำเร็จ		
7.1 เจื่อนไขของรูปแบบเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง	4.50	มาก
7.2 เจื่อนไขของรูปแบบมีความชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.25	มาก
รวม	4.38	มาก
เฉลี่ยรวมองค์ประกอบของรูปแบบ	4.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มีค่าเฉลี่ยรายข้อทุกข้อมากกว่า 3.51 โดยรวมมีรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีความเหมาะสมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43) ผู้วิจัยสามารถนำรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศนี้ไปใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนได้ต่อไป

การอภิปรายผล

1. สภาพการรู้สารสนเทศและความต้องการการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า นักเรียน ครูใหญ่ และครูผู้สอน มีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับน้อย โดยนักเรียนต้องการการรู้สารสนเทศในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนที่ต้องการให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในระดับมาก ทั้งนี้บุคคลทั้งสามกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่านักเรียนมีการรู้สารสนเทศในด้านการประเมินสารสนเทศในระดับน้อยที่สุด ส่วนความต้องการการรู้สารสนเทศนั้น นักเรียนเห็นว่าตนเองต้องการการรู้สารสนเทศในด้านการนำสารสนเทศไปใช้มากที่สุด ขณะที่ครูใหญ่และครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนมีการรู้สารสนเทศในด้านการเข้าถึงสารสนเทศมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Busabong (2007) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอมือเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในประเด็นการเข้าถึงสารสนเทศเป็นทักษะที่จำเป็น ทักษะการค้นคว้าหาข้อมูล เป็นทักษะพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้เนื่องจากอิทธิพลของอินเทอร์เน็ตที่ช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายจากทั่วทุกมุมโลก ด้วยวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว และง่ายดายมากยิ่งขึ้นที่ใช้ค้น สามารถค้นข้อมูลที่ต้องการผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้จากทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ค้นหาข้อมูลที่สนใจ ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน ข้อมูลอื่น ๆ ตามที่ต้องการ นอกจากนี้การค้นหาข้อมูลจากสื่อประเภทหนังสือเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังนักเรียน เพราะหนังสือให้รายละเอียด เนื้อหาได้มาก และลึกซึ้งกว่าสื่ออื่น ๆ หนังสือช่วยสื่อความหมายและถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถทบทวนตามได้โดยไม่เร่งรีบ และหนังสือจะส่งเสริมการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นได้อีกด้วย

2. ผลความคิดเห็นของครูใหญ่และครูผู้สอนเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จากการสัมภาษณ์ครูใหญ่ และครูผู้สอน ในประเด็น 1) รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ควรจะมีองค์ประกอบรูปแบบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล องค์ประกอบของรูปแบบจากความคิดเห็นของครูใหญ่ และครูผู้สอนนี้สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของ Bupphachad (2020) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และการวัดและประเมินผล จุดเน้นในรูปแบบคือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่จะเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่เสริมสร้างคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียน และ 2) องค์ประกอบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ นักเรียนระบุเรื่องที่ค้นได้ตรงกับความต้องการ เช่น การกำหนดคำ หรือหัวข้อที่นำไปใช้ในการค้น (2) ด้านการค้นหาสารสนเทศ นักเรียนรู้วิธีค้น รู้จักเครื่องมือที่ใช้ค้น รู้จักแหล่งที่ต้องการค้น สามารถค้นหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น การค้นจากหนังสือ การค้นจากอินเทอร์เน็ต ผ่านคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ (3) ด้านการประเมินสารสนเทศ นักเรียนบอกได้ว่าเรื่องที่ค้นตรงตามความต้องการ ได้ข้อมูลจากการค้นครบตามที่ต้องการ และ (4) ด้านการนำสารสนเทศไปใช้ นักเรียนนำเรื่องที่ค้นไปใช้ประโยชน์ เช่น ค้นหา

ข้อมูลที่น่าสนใจ ค้นหาข้อมูลเพื่อทำงานส่งครูในวิชาเรียน ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ สื่อการเรียนเรียนรู้ เช่น หนังสือสารานุกรม หนังสืออื่น ๆ ในห้องสมุดยังมีน้อย การส่งเสริมการค้นคว้าหาข้อมูลในห้องสมุด รวมถึงการค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตที่น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับการศึกษาของ Prachasuk & Chalermvongsavej (2020) พบว่าหนังสือที่ดีมีส่วนส่งเสริมการเรียนรู้ เกิดพัฒนาการ เกิดการคิด การวิเคราะห์เกิดขึ้นในตัวของผู้ใช้ ห้องสมุดมีส่วนจำเป็นอย่างมากในการจัดหาและคัดเลือกทรัพยากรหนังสือที่ดี มีคุณค่า และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน ซึ่งจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่มีความสำคัญในโรงเรียน

3. ผลการพัฒนาแบบแผนการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 การค้นหาข้อมูล ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นที่ 6 การนำเสนอความรู้ 5) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) เงื่อนไขความสำเร็จ รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้รู้จักกำหนดปัญหา กำหนดความต้องการสารสนเทศ ทำความเข้าใจความต้องการในเรื่องที่ต้องการค้น นำไปสู่การค้นหาด้วยวิธีการ เครื่องมือ ไปค้นหาจากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ประเมินสารสนเทศที่ค้นหาได้ สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง และสามารถนำเสนอสารสนเทศให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการรู้สารสนเทศด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และการนำเสนอสารสนเทศไปใช้ ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sinlarat (2018); Khaemmanee (2008) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นการใช้กระบวนการแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงในบริบทของตนเอง นักเรียนได้ปฏิบัติ ได้ค้นคว้าทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sacchanand (2019) ที่พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนเป็นรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยทักษะการสื่อสารสารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้สารสนเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสนับสนุนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน ได้แก่ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้ามาให้บริการในห้องสมุด ให้นักเรียนได้สืบค้นเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
2. การพัฒนาครูผู้สอนให้มีทัศนคติและทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งครูจะสามารถถ่ายทอดพฤติกรรมการรู้สารสนเทศไปยังนักเรียน และสนับสนุนการเรียนการสอนแบบบูรณาการการรู้สารสนเทศกับวิชาที่สอนได้

3. ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถนำรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนไปใช้ส่งเสริมการรู้สารสนเทศได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบหรือวิธีการสอนวิชาการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
2. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของห้องสมุดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- Bureau of the Royal Household. (2017). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560-2569 [Development plan for children and youth in remote areas under the royal initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, No. 5, 2017-2026]. Bangkok: Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Project Office Royal Princess. [In Thai]
- Bupphachad, W. (2020). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างกรอบความคิดเติบโตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [Developing a learning management model to enhance the growth mindset of 6th grade students]. (Doctoral dissertation). Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand. [In Thai]
- Busabong, S. (2007). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 [Organizing activities to promote information literacy in Mueang Kalasin School, Mueang district, Kalasin province under the Jurisdiction of the Kalasin Educational Service Area Office1]. (Independent study, Master's degree study). Mahasarakham University, Thailand. [In Thai]
- Chinsethawong, K. (2014). ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ประชาคมอาเซียน [Strategy for driving basic education towards the ASEAN community] (Doctoral dissertation). Silpakorn University, Thailand. [In Thai]
- Khaemmanee, T. (2008). รูปแบบการเรียนการสอน [Study styles] . Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Ministry of Education. (2008). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2550 [Basic education core curriculum 2007]. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly Press of Thailand. [In Thai]

- Office of the Council of State. (2020). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 [Rajabhat University Act B.E. 2547]. Retrieved from <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-legal/74-act/2155-2547-2.html> [In Thai]
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 [National educational standards 2018]. Bangkok: Office of Educational Standards and Learning Development. [In Thai]
- Partnership for 21st Century Skills. (2013). Framework for 21st century learning. Retrieved from <http://www.p21.org>
- Prachasuk, R. and Chalermvongsavej, W. (2020). Needs assessment for library services of an educational opportunity expansion Prainsuksa Klomsakul Utid School School Under Phra Nakhorn Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1. TLA Research Journal. 13(1), 51-65. [In Thai]
- Rithatso, S. การรู้สารสนเทศของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน [Information literacy of students at the Border Patrol Police School]. (Interview). Deputy Inspector, Border Patrol Police Division 22, Ubon Ratchathani. 26 May 2022. [In Thai]
- Sacchanand, C. (2011). การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนา นักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ [Development of information literacy standards and strategies for developing Thai students to be information literate]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. [In Thai]
- Sacchanand, C. (2019). การพัฒนาแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย [Development of a model to promote information literacy for high school students]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat University. [In Thai]
- Sinlarat, P. (2018). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา [Education 4.0 more than education]. (5thed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Ubon Ratchathani Rajabhat University. (2016). 100 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี [100 years of Ubon Ratchathani Rajabhat University]. Ubon Ratchathani: Yongsawat Inter Group. [In Thai]